

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov: **1) J.**, bytom Ž., **2) I.**, bytom Ž., obaja zastúpení JUDr. Tatianou Polkovou, advokátkou, so sídlom v Žiline, Na Priekope č. 174/13, proti odporcom: **1) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky**, Bratislava, Pribinova č. 2, **2) Slovenská republika – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky**, Bratislava, Pribinova č. 2, **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 5 C 163/2009, o dovolaní odporkyne 2) proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. novembra 2013, sp. zn. 6 Co 84/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Odporkyňa 2) je povinná zaplatiť navrhovateľovi 1) a 2) do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania vo výške 198,64 eur k rukám ich právnej zástupkyne JUDr. Tatiane Polkovej, advokátke.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovatelia 1) a 2) sa žalobným návrhom podaným 10. apríla 2008 domáhali ochrany osobnosti, v rámci ktorej žiadali, aby súd uložil odporcom 1) až 4) (pôvodne navrhovatelia podali žalobný návrh voči subjektom – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Slovenská republika – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Krajské riaditeľstvo policajného zboru Banská Bystrica, Krajské riaditeľstvo policajného zboru Prešov) povinnosť solidárne im každému zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 638,82 eur. Svoj nárok odôvodnili tým, že v roku 2007 zistili, že v spise Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 T 9/2001 sa nachádzajú doslovné prepisy zvukového záznamu, ktorý bol vyhotovený použitím informačno-technického prostriedku vo forme odposluchov telefonických rozhovorov mobilných telefonických staníc X., ktorú používa navrhovateľ 1) a X.X. ktorú používa navrhovateľ 2). V označenej trestnej veci nemali postavenie strán

v konaní a trestného konania sa nezúčastnili v žiadnom procesnom postavení. Navrhovatelia 1) a 2) 10. júna 2010 vzali návrh voči odporcom 3) a 4) späť. Okresný súd uznesením z 10. júna 2010, č. k. 5 C 63/2009–260 konanie voči odporcom 3) a 4) zastavil.

Odporcovia 1) a 2) v konaní namietali nedostatok aktívnej legitímácie na strane oboch navrhovateľov z dôvodu, že odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky bolo nariadené na účastnícku telefónnu stanicu s koncom 114, ktoré je vedené na firmu Tóth, spol. s r.o., I., teda na právnickú osobu. Vzniesli aj námietku nedostatku pasívnej legitímácie na strane odporcov 1) a 2) s tým, že Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky nenariadilo odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a ani toto nariadenie nepredlžovalo. Namietali tiež nedostatok právomoci civilného súdu konať v tejto veci s tým, že rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní, teda aj rozhodnutia prokurátora nespadajú pod preskúmovaciu právomoc civilných súdov, príkaz je právoplatným rozhodnutím, ktorým je súd viazaný, resp. z ktorého musí vychádzať. Namietali premlčanie nároku, kde právne relevantným momentom na začiatok plynutia premlčacej doby nie je moment nadobudnutia subjektívnej vedomosti navrhovateľa o neoprávnenom zásahu do osobnostného práva, ale moment ukončenia tohto zásahu. Použitie informačno–technického prostriedku bolo realizované v súlade s trestným poriadkom a bolo zákonné.

Okresný súd Ružomberok rozsudkom z 15. februára 2012, č. k. 5 C 163/2009-604 uložil odporčyni 2) povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 1) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 638,82 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 2) náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 638,82 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Návrh proti odporcovi 1) zamietol v celom rozsahu. Zároveň vyslovil, že o trovách konania rozhodne do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení rozsudku súd prvého stupňa poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, najmä na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 133/2010–67, ktorý vyriešil otázku legality príkazov Krajskej prokuratúry v Prešove z 23. marca 2000 v trestnej veci obvineného A. na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky na účastnícku telefónnu stanicu X. spoločnosti Tóth spol. s r.o. I. a jeho predĺženia príkazu z 22. septembra 2000, ktorý okrem iného konštatoval, že bolo porušené základné právo sťažovateľa, navrhovateľa 2) na súkromie, jeho právo na spravodlivé súdne konanie právo na súdnu ochranu pred týmito príkazmi. Zároveň týmto nálezom boli tieto príkazy zrušené. Odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, vykonávanaj na

základe príkazov Krajskej prokuratúry v Prešove, bolo nezákonné a predstavuje vážny zásah do základných práv a slobôd oboch navrhovateľov. Odporcovia nevysvetlili a neuviedli žiaden dôvod na vykonanie odpočúvania a zaznamenávania telekomunikačnej prevádzky, na ich uchovanie a založenie prepisov telefonických hovorov navrhovateľov do spisu. Okresný súd dospel k záveru, že za neoprávnený zásah do práva navrhovateľov na ochranu ich súkromia, je daná zodpovednosť odporkyne 2). Na svoje skutkové závery aplikoval právnu úpravu vychádzajúcu z článku 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a občianskoprávny systém právnej ochrany osobnosti podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka. Okresný súd sa vyporiadal aj s jednotlivými námietkami odporcov 1) a 2). Neakceptoval namietanú vecnú legitimáciu navrhovateľov v nadväznosti na nariadené odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky na spoločnosť Tóth spol. s r.o., I. Bolo vykonané odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky telefónnych staníc – X.X. ktorej užívateľom bol aj je v súčasnosti navrhovateľ 2) a X., ktorej užívateľom bol a aj v súčasnosti je navrhovateľ 1). Preto nie je významné, že v príkaze je uvedená obchodná spoločnosť. Neakceptoval ani námietku nedostatku pasívnej vecnej legitimácie odporkyne 2). Zodpovednosť odporkyne 2) za neoprávnený zásah do práva na ochranu súkromia navrhovateľov je daná priamo. Príslušný útvar PZ, ktorý realizoval odpočúvanie, bol povinný v každej chvíli sledovať dôvodnosť tohto odpočúvania. Samotné vykonávanie odpočúvania a záznamu telekomunikačne prevádzky bolo v rozpore so zákonom. Nebola daná žiadna relevantná vysvetľujúca argumentácia, z akého dôvodu boli navrhovatelia v predmetnej trestnej veci odpočúvaní. Taktiež nepovažoval za opodstatnenú ani námietku nedostatku právomoci civilného súdu konať v tejto veci. Práva navrhovateľov chránené § 13 Občianskeho zákonníka v dôsledku zásahov odporkyne 2) boli nepochybne porušené. Príkazy Krajskej prokuratúry v Prešove civilný súd nepreskúmaval, tieto boli preskúmané Ústavným súdom Slovenskej republiky a boli zrušené nálezom Ústavného súdu, ktorým je súd podľa § 135 ods. 1 O.s.p. viazaný. Nedôvodná je aj uplatnená námietka premlčania uplatneného nároku navrhovateľov. Navrhovatelia sa o existencii neoprávneného zásahu odporkyne 2) do ich práva na súkromie dozvedeli náhodne až v priebehu roka 2007, v dôsledku čoho právo mohli uplatniť na súde až od tohto momentu. Navrhovatelia návrh na súde podali 10. apríla 2008, teda v priebehu trojročnej všeobecnej premlčacej doby.

Na odvolanie odporkyne 2) Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 26. novembra 2013, sp. zn. 6 Co 84/2012 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti výroku, ktorým okresný súd uložil odporkyňi 2) zaplatiť navrhovateľovi 1) náhradu nemajetkovej ujmy 6 683,82 eur

a navrhovateľovi 2) náhradu nemajetkovej ujmy 6 683,82 eur potvrdil. V odôvodnení uviedol, že vec preskúmal v rozsahu danom ustanovením § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.). Poukázal na § 219 ods. 2 O.s.p., podľa ktorej ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Konštatoval, že rozsudok okresného súdu vychádza zo správnych skutkových a právnych záverov, jeho odôvodnenie zodpovedá kritériám v § 157 ods. 2 O.s.p., je správne, úplné a presvedčivé. Odvolací súd sa plne identifikoval s odôvodnením rozsudku okresného súdu. K dôvodom odvolania uviedol, že nedostatok aktívnej alebo pasívnej legitímácie nie je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania (§ 103 O.s.p.), v dôsledku ktorých súd konanie zastaví (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Ak účastník má procesnú legitímáciu – spôsobilosť byť účastníkom konania, nemá však vecnú aktívnu legitímáciu, vedie k tomu, že bude v konaní neúspešný ak nepreukáže, že je nositeľom práv podľa hmotného práva, ktoré v konaní uplatňoval. V prípade nedostatku pasívnej legitímácie, t. j. ak sa preukáže že odporca nemá podľa hmotného práva tie povinnosti, ktorých splnenia sa voči nemu domáha navrhovateľ v konaní, bude odporca v konaní úspešný, súd návrh navrhovateľa zamietne. Nesúhlasil ani s námietkou nedostatku právomoci všeobecného súdu v posudzovanej veci. Zodpovednosť odporkyne 2) spočíva v neoprávnenom zásahu do osobnostných práv navrhovateľov, ktoré spočívali v nelegálne vykonávanom odpočúvaní a zaznamenávaní telekomunikačnej prevádzky účastníckych telefónov navrhovateľov a jeho následných prepisoch a umiestnení v trestných spisoch, v ktorých navrhovatelia neboli stranami v konaní. Správne vychádza okresný súd pri posudzovaní tejto otázky z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 2011, č. III. ÚS 133/2010–67. Uvedeným rozhodnutím je všeobecný súd v zmysle § 135 ods. 1 O.s.p. viazaný. Okresný súd správne posúdil aj otázku subjektu, ktorý je zodpovedný za neoprávnený zásah do práv navrhovateľov na ochranu ich osobnostných práv – práva na súkromie. Príslušný útvar policajného zboru, ktorý vykonával odpočúvanie a zaznamenávanie telekomunikačnej prevádzky navrhovateľov, mal prvoradú povinnosť sledovať, či odposluchy a zaznamenávanie prevádzky telekomunikačného zariadenia je dôvodné, či existujú skutkové okolnosti, na základe ktorých bol vydaný príkaz, prípadne prepisy mal zničiť, ak tieto neobsahovali skutočnosti významné pre trestné stíhanie a nie, ako to bolo v tomto prípade, prepisy umiestniť v trestných spisoch, v ktorých navrhovatelia neboli stranami v konaní,

resp. nemali žiadne procesné postavenie. Za uvedený postup príslušných policajných zložiek, ktorý bol nezákonný, zodpovedá štát, za ktorého v tomto prípade koná jeho ústredný orgán štátnej správy v tejto oblasti.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala odporkyňa 2) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila § 237 písm. f/ O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. Právna vec navrhovateľov sa týka ochrany osobnosti. V zmysle ustálenej súdnej praxe vo veciach ochrany osobnosti nie je vecne legitimovaným subjektom štát. Povinnosťou navrhovateľa bolo teda preukázať, kto je účastníkom konania a že zásah (pokiaľ k nemu došlo) spôsobil odporca. Až po splnení tejto povinnosti bolo možné pristúpiť k preukazovaniu (ne)oprávnenosti tvrdeného zásahu, (ne)pravdivosti výrokov a (ne)primeranosti kritiky. Otázka pasívnej legitímácie vo veciach ochrany osobnosti je v súdnej praxi už ustálená v tom smere, že nie je možné fyzickú osobu stotožňovať so štátnym orgánom, ktorého úlohou je uskutočňovanie funkcií štátu na základe ústavy, v jej medziach, rozsahu a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon. Poukázala na rozsudky Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 307/2007 a Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Co 201/2007. Trvá preto na nedostatku pasívnej legitímácie. Štát nemôže zasiahnuť do osobnostných práv fyzickej osoby. &do osobnostných práv fyzických osôb je spôsobilý zasiahnuť jedine konkrétny štátny orgán, nie však Slovenská republika. Zodpovednosť štátu by prichádzala do úvahy jedine na základe zákona č. 514/2003 Z. z. (resp. zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s Dohovorom) o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Odporkyňa, teda štát, v žiadnom prípade nerealizovala po technickej stránke odposluchy, ktoré boli nariadené príslušnou Krajskou prokuratúrou. Odporkyňa (štát) taktiež nenariadila odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky telefónnych hovorov účastníckej stanice s koncovým číslom 114, vedenej na firmu Tóth spol. s r.o., I. a ani toto nariadenie nepredlžoval. Aj keď ide o vec ochrany osobnosti, odvolací súd aplikoval v právnej veci zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a ustálil, že pasívne legitimovaným subjektom je s poukazom na zákon č. 58/1969 Zb. štát, zastúpený Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. V prípade, že by sa mal žalobný návrh posudzovať ako nesprávny úradný postup v zmysle zákona č. 58/1969 Zb., tak ako to urobil odvolací súd, tak odporkyňa poukazuje na to, že v tomto prípade k žiadnemu nesprávnemu úradnému postupu nedošlo, nakoľko príslušníci Policajného zboru konali v rozhodnom čase v súlade s platným právom. Navyše v prípade aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. by ako orgán konajúci v mene štátu

prichádzalo do úvahy Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Poukázala v tejto súvislosti na uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 14 Co 238/2004. Zákon č. 58/1969 Zb. neupravuje možnosť domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy, preto nie je možné navrhovateľom nárok na náhradu nemajetkovej ujmy priznať (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 177/2005). Legálnosť konania alebo procesu príslušného orgánu nemožno posúdiť na základe výsledku tohto konania alebo procesu, ale iba na základe podmienok stanovených zákonom pre ich začatie a priebeh. Pokiaľ teda je v súlade so zákonnými podmienkami začaté príslušné konanie, v ktorom bolo vydané zákonom predpokladané rozhodnutie, nie je vydanie takéhoto rozhodnutia neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania a to ani v prípade, že po jeho vydaní sa preukáže, že nebolo vydané dôvodne. Niektoré zásahy, hoci zdanlivo odporujú objektívnemu právu, nemožno napriek tomu posúdiť ako neoprávnené (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. Februára 2011 sp. zn. 5 MCdo 7/2010, 5 MCdo 18/2010). K zásahu do osobnostných práv nemôže dôjsť jedným úkonom, ale súborom niekoľkých úkonov, resp. krokov bezprostredne po sebe nasledujúcich a nadväzujúcich na seba. Nariadenie Krajskej prokuratúry v Prešove bez jeho následnej realizácie nepredstavuje žiaden zásah do osobnostných práv žiadneho subjektu. Odvolací súd nijako nekonkretizoval priznanú náhradu nemajetkovej ujmy ani jej výšku, iba vo všeobecnosti uviedol, že so záznamami mohlo prísť do styku viaceru osôb. Všeobecné a nekonkrétne odôvodnenie odvolacieho súdu nepovažuje odporca za presvedčivé a súladné s § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd neposudzoval zásah do osobnostného práva u každého z navrhovateľov samostatne. V odôvodnení chýba logické odôvodnenie priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V odôvodnení absentuje zdôvodnenie, prečo súd neprihliadol na priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do súkromia sťažovateľa Ústavným súdom Slovenskej republiky. Odporca má za to, že v konaní došlo k vadám podľa § 241 ods. 2 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ O.s.p. Navrhol aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobný návrh navrhovateľov 1) a 2) v celom rozsahu voči odporcovi zamietne, alebo aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Navrhovatelia 1) a 2) vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že z dovolania nie je zistiteľné akým spôsobom došlo v konaní k naplneniu prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože celé dovolanie je len opakovaním argumentov odporkyne v konaní pred súdom prvého stupňa a v odvolacom konaní, pričom konajúce súdy sa s touto argumentáciou

odporkyne v rozhodnutiach riadne vyporiadali. Dovolanie odporkyne z § 238 O.s.p. nevyplýva. Dovolanie by v okolnostiach daného prípadu mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané nie sú. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je samo meritórne rozhodnutie vo veci samej, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť tohto finálneho produktu konania (odôvodnenie rozhodnutia (jeho obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť, úplnosť)), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody rozhodnutia. Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti. V prejednávanej veci najvyšší súd nemôže brať na zreteľ len odporkyňou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musí dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami nižších stupňov. Navrhovatelia poukázali na to, že základná idea mimoriadnych opravných prostriedkov vychádza z toho, že právna istota a stabilita nastolené právoplatným rozhodnutím sú v právnom štáte narušiteľné len mimoriadne a výnimočne. Úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľom je podmienené (primárnym) záverom dovolacieho súdu, že dovolanie je procesne prípustné a až následným (sekundárnym) záverom dovolacieho súdu, že tento opravný prostriedok je aj opodstatnený. Pokiaľ dovolací súd nedospeje k uvedenému (primárnemu) záveru, platná právna úprava mu neumožňuje postúpiť v dovolacom konaní ďalej a pristúpiť až k posúdeniu napadnutého rozhodnutia a konania v ktorom bolo vydané. Navrhli aby dovolací súd dovolanie odmietol a priznal im trovy konania z titulu právneho zastúpenia.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane poukazuje na potrebu rešpektovania princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť a predstavujú *res iudicata*.

Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno – iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených – napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. V súlade s povahou dovolacieho konania a tiež výnimočnosťou dovolania tento mimoriadny opravný prostriedok nielenže nie je v Občianskom súdnom poriadku normatívne upravený ako „ďalšie odvolanie“, ale ani nesmie byť (súdmi, účastníkmi) vnímaný ako „skryté odvolanie“. Zo zásadne odlišnej povahy a účelu riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov vyplýva nevyhnutnosť zásadne odlišných prístupov a postojov súdu pri aplikácii ustanovení zákona upravujúcich prípustnosť odvolania a dovolania. Pokiaľ by sa v praxi napriek tomu nedostatočne zohľadňovala mimoriadna podstata dovolania a pokiaľ by sa pri posudzovaní jeho procesnej prípustnosti v prípadoch prejednávaných dovolacím súdom vyskytovali také prístupy, interpretačné náhľady a právne postoje, ktoré sú inak typické pri skúmaní prípustnosti riadnych opravných prostriedkov, a v dôsledku toho by sa v konaní o tomto mimoriadnom opravnom prostriedku zohľadňoval účel a cieľ typicky sledovaný riadnymi opravnými prostriedkami, mohlo by to viesť až k možnosti deformovaného nazerania na dovolanie a dovolacie konanie ako celok; takéto nazeranie by sa dostávalo do rozporu s jedným zo základných a ťažiskových princípov právneho štátu – princípom právnej istoty. Dovolací súd musí tejto možnosti predchádzať dôsledným rešpektovaním podstaty a výnimočnej povahy dovolania.

Dovolanie odporkyne smeruje proti rozsudku. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa dovolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak dovolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože

ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Prípustnosť dovolania odporkyne z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva – napadnutý nie je zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), dovolací súd v tejto veci dosiaľ nerozhodoval (§ 238 ods. 2 O.s.p.) a dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.

Podané dovolanie by v okolnostiach daného prípadu mohlo byť procesne prípustné, len ak v konaní došlo k niektorej z procesných vád, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania odporkyne preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

Odporkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z toho, že v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vadám podľa § 241 ods. 2 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ O.s.p., bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces a bola jej odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je všeobecné a nekonkrétne a tým nepresvedčivé.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka

občianskeho súdneho konania (napríklad právo zúčastniť sa pojednávania, vyjadrovať sa k veci, k vykonanému dokazovaniu, podávať návrhy).

Odporkyňa vytýkala odvolaciemu súdu všeobecné, nekonkrétne a tým nepresvedčivé odôvodnenie napadnutého rozsudku.

Vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O.s.p. Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní, v nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O.s.p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. „iné vady“) považuje ale – na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O.s.p. – len za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pričom však vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty závažnosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O.s.p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a IV. ÚS 481/2011).

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej „dohovor“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa cit. čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje

za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok vo veci *García Ruiz* proti Španielsku z 21. januára 1999, sťažnosť č. 30544/96, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1999-I] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (rozsudok *Georgiadis* proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok *Higginsová* a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003, sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004, sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“. Odvolací súd v prípade potvrdenia rozsudku súdu prvého stupňa sa v princípe môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia podaného súdom prvého stupňa (porovnaj rozsudok Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-VIII).

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd postačujúco odôvodnil svoj rozsudok, ktorým nadviazal na rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý ako vecne správny potvrdil. Podľa dovolacieho súdu nižšie súdy dostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia; ich zdôvodnenie ako celok spĺňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p.), je v ňom vysvetlené, z ktorých dôkazov pri rozhodovaní vychádzali aj ako vec – zistený skutkový stav – právne posúdili. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku dovolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu; takýto prístup reflektuje aj ostatne citovanú judikatúru ESLP. V prípade, ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie dovolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým – ako už bolo spomenuté – tvorí jeden celok.

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len odporkyňou zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších stupňov. Dovolací súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo odporkyňou namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti odporkyňou konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dovoláním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného

dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv odporkyne.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolací súd sa samotnou správnosťou prijatých právnych záverov nižších súdov nezaoberal. Z obsahu dovolania vyplýva, že sa v ňom uplatňuje aj námietka, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou nesprávneho právneho posúdenia (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Pri posudzovaní, či rozhodnutia nižších súdov sú (ne)preskúmateľné (teda či boli splnené parametre zákona na odôvodnenie rozsudku – § 157 ods. 2 O.s.p.), dovolací súd však neposudzuje správnosť prijatých právnych záverov nižších súdov. Za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek žalobcu. Tým ale nemohlo dôjsť k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý súdny proces. Do práva na spravodlivý proces totiž – ako už bolo spomenuté – nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04).

Dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu otázky dôvodnosti a opodstatnenosti dovolania (t. j. danosti dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), pokiaľ nedospeje k záveru, že dovolanie je procesne prípustné. V prejednávanej veci pri skúmaní otázky prípustnosti dovolania bolo zistené, že tento opravný prostriedok navrhovateľa nesmeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustný (nie je podaný proti žiadnemu z rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., v dovolacom konaní nevyšli najavo procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a nepreukázala sa navrhovateľom tvrdená existencia procesnej vady uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p.).

Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom (rovnako ako tzv. iná vada konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. – nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo, vid' tiež (R 54/2012). Z podaného vyplýva, že Najvyšší súd Slovenskej republiky za opísaného stavu veci nemohol (nesmel) v dovolacom konaní postúpiť do ďalšieho štádia prieskumu a podrobiť skúmaniu správnosť právnych záverov odvolacieho súdu, ani vecne riešiť to, či konanie nie je postihnuté tzv. inými vadami konania a či tieto prípadne mali za následok vydanie nesprávneho rozhodnutia vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Po zistení procesnej neprípustnosti dovolania má Najvyšší súd Slovenskej republiky povinnosť takéto dovolanie bez ďalšieho odmietnuť (§ 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.); nemá možnosť zaoberať sa vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd procesne neprípustné dovolanie odporkyne odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní úspešným navrhovateľom 1) a2) vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Navrhovatelia 1) a 2) podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a tieto aj vyčíslil.

Dovolací súd priznal navrhovateľom 1) a 2) náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokáta za 2 úkony právnej služby poskytnutej prevzatím a prípravou veci a vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu odporkyne (§ 10 ods. 8, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa

§ 10 ods. 8 vyhlášky vo výške 91,28 eur, s náhradou za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (8,04 eur) predstavuje spolu 99,32 eur x 2, spolu 198,64 eur.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. septembra 2014

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová